

[Holger Andersen.]

Tilfælde, hvor det efter Folkeforbunds-pagten endnu var tilladt paa fuldt ud lovlig Maade at gribe til Krig, navnlig altsaa de Tilfælde, hvor Folkeforbundsraadet ikke kunde komme til en enstemmig Beslutning, har Kellogg-Pagten medført en betydningsfuld Ændring. Dette maa synes indlysende, og jeg har heller ikke fra nogen anden Side end netop den nævnte Professor ved Københavns Universitets juridiske Fakultet hørt fremsat anden Paastand, man har tværtimod fra fremragende folkeretlig Side Gang paa Gang hørt den Opfattelse hævdet, som jeg her gengiver. Paa dette Punkt er jeg altsaa for saa vidt enig med den ærede Ordfører for det radikale Venstre.

Men saa kom den ærede Ordfører med nogle Betragtninger, som var en Slags Anvendelse af dette almindelige Retsprincip paa Kellogg-Pagtens Artikel 2 i Forhold til Haagerkonventionerne af 1907. Det ærede Medlem udtalte, at Artikel 2 — det vil altsaa sige den Artikel, der blot siger, at i Tilfælde af Stridigheder, der maatte opstaa, ligegyldigt af hvilken Natur disse maatte være, forpligter de kontraherende Parter sig til at søge disse bilagt alene ved fredelige Midler — gælder ogsaa for Konflikter, Danmark maatte faa, naar der opstaa krigerske Forviklinger omkring Danmark; hvis f. Eks. Danmark af den Grund maatte faa en eller anden Konflikt eller Uoverensstemmelse med en anden Stat, være sig paa Grund af Neutralitetskrænkelser eller Krænkelser af anden Art, har Danmark Forpligtelse til at lade saadanne Konflikter løse ved fredelige Midler. Jeg maa sige, at denne Anvendelse af Kellogg-Pagtens Artikel 2 forbavtede mig i allerhøjeste Grad, og jeg kan overhovedet ikke forstaa, at en saadan Opfattelse kan gøres gældende. Hvorledes er Forholdet nemlig? Kellogg-Pagten er en Traktat, der, om end i saare almindelige Former og uden nogen som helst Udbygning gennem positive Retsbestemmelser — saaledes som vi dog har dem i Folkeforbunds-pagten —, søger at forebygge Krig, men naar Krig nu en Gang er udbrudt, og det er jo det Tilfælde, det ærede Medlem her forudsætter, naar Krig er blevet den omkring os herskende Tilstand, og Kellogg-Pagten dermed er brudt og sat ud af Kraft, saa forstaaer jeg overhovedet ikke, hvorledes det kan være muligt at anvende Artikel 2 paa den Maade, det ærede Medlem her har givet Udtryk for. Men ganske bortset fra denne almindelige Forudsætning maa man jo ogsaa tage Hensyn til det tydelige og klare

Forbehold, som blev taget under Forhandlingerne om Kellogg-Pagten. Jeg tænker her paa den store Tale, som den daværende amerikanske Udenrigsminister holdt i „American Society for International Law“ den 28. April 1928, og som Ord til andet gik over i den ledsagende fortolkende Note, der tilstilledes samtlige Stormagter forud for Tiltrædelsen af Kellogg-Pagten. Her er et af de allervigtigste Forbehold jo dette, at Brud paa Anti-Krigs-Pagten fra en af Parternes Side eo ipso, ganske automatisk, løser de andre Parter fra deres Forpligtelser overfor den traktat-brydende Stat. Og at dette er Tilfældet, siges der, er hævet over enhver Tvivl, en særlig Anerkendelse af dette ganske selvfølgelige Retsprincip er aldeles upaakrævet. Altsaa, fordi man betragtede dette Retsprincip som den mest indlysende Selvfølgelighed, fandt man det ganske upaakrævet — det er Kelloggs Ord — at fastslaa noget saadant i den paa-gældende Traktat. Det forekommer mig derfor uden videre indlysende, at et Forsøg paa i den Situation, som den ærede Ordfører for det radikale Venstre selv opererer med, ved Hjælp af Kellogg-Pagtens Artikel 2 at ville borteliminere Haagerkonventionerne som det eneste i en saadan Situation faktisk eksisterende positive Retsinstrument, man kan henholde sig til, er ganske uholdbart. Jeg har ingen Sinde hørt denne Argumentation, og i alt, hvad jeg har læst om Kellogg-Pagten, og i de forskellige Fortolkninger, den har været Genstand for, har jeg ingen Sinde mødt en Udtalelse som denne. Men maaske man bedre kan illustrere det hele Forhold ved et praktisk Eksempel, bedre end at holde sig til disse almindelige principielle Betragtninger, og dér ligger det jo ret nær at holde sig til et Tilfælde, som blev nævnt — jeg husker ikke i Øjeblikket, om det var af den højtærede Udenrigsminister selv eller af en anden ved et Foredrag, som den højtærede Udenrigsminister holdt her i Byen, vistnok paa Borups Højskole —, nemlig den engelske Undervandsbaad E 13's Stranding ved Saltholm. Dér sagde den højtærede Udenrigsminister, hvis jeg husker ret, at saaledes som dette Forhold havde udviklet sig, vilde danske Skibe i og for sig have været pligtige at beskyde den tyske Torpedobaad, der angreb den paa-gældende paa dansk Territorium strandede engelske Undervandsbaad, at skride ind med væbnet Magt og skyde; og i den af den daværende Militærkommission, som den højtærede Udenrigsminister jo var Formand for, afgivne Beretning, som i sin